

**GOETHE
INSTITUT**

Sprache. Kultur. Deutschland.

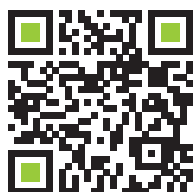
Дидактичні матеріали до роману «Руки розбійника» Гайнріха Фінна-Оле

Анастасія Євдокимова

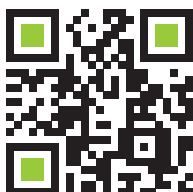
Коментар: дидактичні матеріали спрямовані не на перевірку засвоєння композиції твору чи фактів, а на обмін думками про події твору, враженнями про героїв, розумінням проблем, аналізом ситуацій. Матеріали є дороговказом для вчителя.

Роман «Руки розбійника» вивчається у шкільній програмі окремих земель Федеративної республіки Німеччина. У 2019-му журі української підліткової премії «Навиворіт» назвало роман найкращою перекладною книжкою року, твір відзначено «за структуру і спосіб оповіді, що надають історії особливої виразності, за переконливе відображення внутрішнього світу підлітка і крихкості взаємин між близькими людьми».

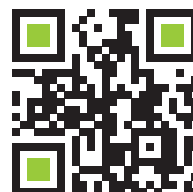
Матеріали, які стануть у нагоді:

німецький сайт роману «Руки розбійника» та інтерв'ю із автором на ньому

інтерв'ю з Гайнріхом Фінном-Оле в рамках 27 BookForum (відеоверсія)

інтерв'ю з Гайнріхом Фінном-Оле в рамках 27 BookForum (текст)

1. Складіть «паспорт» роману «Руки розбійника» Гайнріха Фінна-Оле

- Де відбуваються події твору?
- Коли приблизно відбуваються події твору?
- Якою є структура твору?
- «Руки розбійника» – це роман про...
- Про які часові площини йдеться у творі?
- Якими є просторові площини твору?
- Яка функція епізодів у квадратних дужках перед кожним розділом?

- Чи змінюється значення назви протягом твору? Руки розбійника – це руки Самюеля, він постійно кусає пальці тому, що...

Коментар: у своєму інтерв'ю в рамках 27 BookForum автор сказав, що образ рук розбійника – це для нього «двері в історію»)

- У творі є підлітки, а також дорослі. Хто із персонажів до якого світу належав?

Підлітки	Дорослі
Самюель	Ірен і батько Самюеля*
Янік (оповідач)	батьки Яніка
Ліна	батьки Ліни
Кака**	

***Коментар:** із батьком ми з ним не зустрічаємося, але з деталей складаємо його образ: «Інколи я заздрив Самюелю через його тата, якого ніхто не знав. Моя фантазія малювала його з руками розбійника. Його тато – це гігантський екран, на якому можна показати будь-який фільм». (с. 23)

** Ким є Кака? Кака – зі світу «дорослих» чи «підлітків»?

Коментар: У своєму інтерв'ю на сайті роману Гайнріх Фінн-Оле пояснює, що персонаж Каки необхідний для того, щоб показати, що Янік знався зі світом волююг ще до дружби із Самюелем. Кака – це носій певної філософії та способу життя. «Кака – колекціонер. Хто шукає – той знаходить» (с.80) Можливо, його і не існує насправді)

ВІДПОВІДІ:

- Німеччина і Туреччина
- Межа 90-х і 2000-х.
- 20 розділів, у кожному – багато фрагментів із різних періодів та місць.
- ...дружбу, адже оповідь ґрунтується на стосунках оповідача та Самюеля, що ставало на заваді цих стосунків, що їх тримало.
- Умовне теперішнє (перебування героїв у Стамбулі), минуле (усе, що передувало поїздки у Стамбул), ретроспектива окремих спогадів (епізоди зі школи, крадіжка, відзначення 16-річчя).
- Стамбул (усе, що відбувалося у цьому місті – прогулянки, хостел), дім (дім Яніка, «Стамбул», квартира Ірен, подвір'я супермаркету)
- Це цілісна історія, яка завершує твір та до перечитування якої необхідно повернутися наприкінці.
- Руки розбійника – це руки Самюеля, він постійно кусає пальці тому, що... Нервує, це частина його

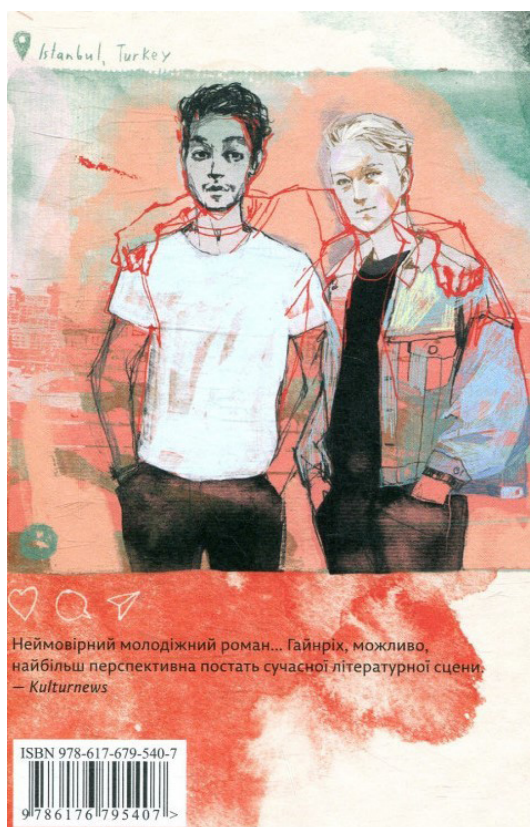

2. Робота в групах.

Розгляньте стосунки між персонажами, хто ким є, які проблеми порушує, які ситуації його характеризують. Поміркуйте, чи мотивацію усіх вчинків ми розуміємо.

Самюель

- ❓ Хто такий Самюель і що ми про нього знаємо?
- ❓ Як Самюель відкриває власну ідентичність? (Спроба зрозуміти «хто» я і «звідки», утвердити власну «турецькість» через мову, цигарки, одяг, музику)
Коментар: не забуваймо про контекст і те, що турки – найбільша національна спільнота Німеччини.
- ❓ «Тут панує лад. Тут усе його барахло зібране й посортоване в маленькі ящики й картонні коробки, які він ще й підписує» (с. 41) Яку рису характеру Самюеля описує цитата?
- ❓ Чи були у Самюеля любовні стосунки? («Я б не міг поцілувати жодну жінку і сказати їй, що люблю її, та одночасно знати, що не пов'яжу з нею своє життя». (с. 84)
- ❓ Які стосунки у Самюеля з його матір'ю Ірен?
- ❓ Що тримало Ірен серед волоцюг? Чому вона не намагалася змінити власне життя?

Самюель з обкладинки

Подивіться на обкладинку ззаду та прокоментуйте. На обкладинці – оповідач (праворуч) та Самюель (ліворуч).

Опишіть зовнішність та характер Самюеля, рухаючись зверху вниз:

голова – про що думає Самюель?

серце – Самюель любить і кого він може полюбити?

шлунок – Самюель гарно їсть (соціалізація)?

ноги – він багато ходить по Стамбулу, чому для нього важливо ногами проходити всі маршрути?

Янік та Ліна

❓ Чим є любов для героїв роману «Руки розбійника»? Що означає «відчувати любов»?

❓ Якими були стосунки оповідача Яніка та Ліни?

«Я тільки лежав поруч з жінкою, дівчиною, з рукою в руці до самого ранку, і вже думав про вірність, любов та відповідальність. Чому я не можу просто лежати, лежати й дивитися, зануривши руку у вологу траву, а другою прикрити очі та мружитись крізь пальці... Навіщо завжди шукати велику історію, навіщо будувати великі плани там, де, ймовірно, немає нічого більшого, ніж просто цікавість». (с.69)

❓ «Концентрована тиша, в якій ми лежали поруч, і час до часу – тихий стогін, голосний поцілунок чи, можливо, збуджене зітхання. Про що нам, власне, було розмовляти? Я розмовляв із Самюелем. Не знаю, з ким балакала Ліна». (с.93)

Чому Янік не знав, про що розмовляти з дівчиною?

❓ «Була б Ліна моєю мамою, а я – своїм татом, то побіг би до неї на руках. Це одна з таємниць їхньої безкінечної любові – вони постійно перевершують одне одного в божевільних доказах своєї симпатії, вічно по-юнацьки та дурнувато, але, вочевидь, ефективно». (с.107)

Чи підходить Яніку модель стосунків його батьків?

3. Проблемне питання: як це – бути дорослим?

З'ясуйте окремі аспекти «дорослості» та подумайте про те, що означає «бути дорослим» для Яніка та Самюеля разом і окремо.

❓ У книжці, яку Янік знайшов у батьків, написано про роблюву моделью Неро або діяча: «Діяч перебирає на себе обов'язки та завдання дорослих, його навіть часто використовують, як заміну партнера. Діяч – це дитина, що занадто рано подорослішала». (с. 131)

У цій характеристиці ми впізнаємо Самюеля? Чому він зарано подорослішав?

❓ У романі є епізод про Йоахіма – одного із чоловіків Ірен. Самюель його любив, аж доки він не зник із їхнього життя. Оповідач запитує як себе почував Самюель «Не бувають замалими, щоб відчувати». У якому віці ми починаємо відчувати? Як ви думаєте, що відчував Самюель?

❓ «Пішли ви, пішли ви всі. Лише Стамбул, Самюель і я. І я відчував, що завтра чи післязавтра ми сміятимемося з моєї дурної бабусі та з товариства за обіднім столом. І з того, що мої батьки прокололися, що їм було не зручно через те, як вони говорять про Самюеля. І якщо тої миті їм стало прикро, то це – маленька наша перемога». (с.210)
Що саме Янік називає «перемогою»?

❓ «Невдовзі після того, як ми із Самюелем урочисто відкрили Стамбул, я почав курити. Офіційно й осмислено. Без жодного стимулу, без жодного примусу, без товариства». (с.83) Куріння – ознака дорослого?

❓ Яніку та Самюелю пора залишати Стамбул і між хлопцями відбувається сварка. «Я не хочу грошей своїх батьків. Це – геть дурня. Ми зрубуємося якомога далі, щоб залишити все це лайно, щоб бути незалежними, а тоді робимо тут щось за їхні гроші? Ідіотизм!» (с.104)

Хто з них мав рацію? Чи це доросла позиція – брати гроші у батьків? Як би вчинили ви?

❓ Звідки взявся «Стамбул» на окраїні міста та якою була його функція?

❓ «Добре, що ми летимо та починаємо щось нове. Можливо, це нам навіть необхідно» (с. 15) Чи стала подорож у Стамбул ще одним етапом дорослішання для Яніка та Самюеля, що вона принесла хлопцям, а що забрала?

4. Після обговорення напишіть міні-есей на тему: «Що таке бути дорослим?»

Структура:

- вступ (1-2 речення),
- теза (1 речення),
- приклад із роману (хто і що зробив, 4 речення).

5. небезпечні думки Яніка.

У Яніка в думках у різний час проскакує 2 думки – яким словом їх можна об'єднати?

1. Янік розповідає про недільний сніданок за столом і батьками. І уява оповідача малює ситуацію, коли його батько хапається за серце і помирає. Вкінці оповідач запитує себе: а чи можна уявляти, як помирають батьки? (с.55-56) Навіщо уявляти смерть батьків? Про що ці думки?
2. Янік розмірковує про те, яким має бути автомобіль, щоб під нього кинутися (с.116). Із чим пов'язані ці суїцидальні думки?

Чи зіштовхувалися ви із подібними думками? Як собі давати раду із такими думками?

6. Хмара слів. Використовуючи цитати із додатку 1 сформулюйте за кожною цитатою слово чи словосполучення і намалюйте хмару слів про те, яким є Стамбул.

7. Якими засобами послугуються різні види мистецтва?

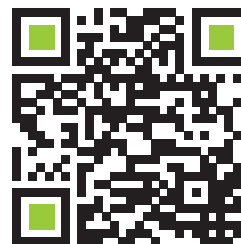
Роман «Руки розбійника» досить кінематографічний, адже його автор Гайнріх Фінн-Оле за освітою режисер. Чим цей роман схожий на фільм він розповідає у інтерв'ю в рамках 27 BookForum (23:29-25:06). Роман «Руки розбійника» існує у різних форматах: як аудіо книжка, як театральна вистава і як фільм.

Подивіться трейлери до театральної вистави та до фільму. Який у них настрій? Чим вони відрізняються? Якими засобами послугуються різні види мистецтва?

Трейлер до вистави Räuberhände

Трейлер до фільму

8. Дебати. Розбийтеся на дві команди та підготуйте аргументи для дебатів на тему: «Роман «Руки розбійника» Гайнріха Фінна-Оле – підлітковий чи ні?»

9. Доведіть, що література повинна порушувати табуйовані (заборонені) теми.

Які теми порушує роман «Руки розбійника» Гайнріха Фінна-Оле?

Коментар: використайте думку письменника про табуйовані теми із інтерв'ю в рамках 27 BookForum (7:30-8:50 у відео).

10. Прочитайте рецензію Тоні Старовойт на роман «Руки розбійника»

Чи дає авторка рецензії відповідь на запитання, яке вона винесла у заголовок – «скільки триває справжня дружба»?

11. Сформулюйте 5 причин прочитати книжку сучасного німецького письменника Гайнріха Фінна-Оле «Руки розбійника».

Стамбул – місто можливостей. Важливо повірити у міф та знайти його.

«Стамбул зцілить нас та надасть упевненості. Тут ми зможемо себе творити та розвивати, тут у нас є для цього вдосталь місця». (с. 25)

«Коли ми вже лежали в ліжках, він – унизу, а я – вище, я бовтав ногами туди й сюди так, що поволі рухалося все ліжко, а його старий металевий каркас поскрипував. Самюель штовхнув своєю ногою знизу мій матрац, і у мене з'явилося відчуття, що все це схоже на якусь поїздку учнів, тільки без вчителя, без плану і лише для нас». (с. 28)

«Щастя таке просте. Ми стоїмо, у вухах шумить, і я знаю, що Стамбул – найкраще, що могло з нами трапитися. Ми належимо цьому місцю, пливемо на поверхні». (с. 32)

«Навколо на березі – маленькі компанії, що зібралися біля своїх вогнищ, тут і там чутно музику, подекуди з бляшаним звучанням динаміків мобільних телефонів, подекуди грають на гітарі чи сазі, хтось вистукує ритм по камінню, і чоловіки співають так, як і Самюель запросто заспівав би, і він навіть думає, що йому це пасує. Усі звуки – таке саме місиво, як і місиво запахів та історичних епох у цьому місті». (с. 39)

«Я показував Ліні Стамбул. Ще ніколи нікому я не показував Стамбул, бо ніхто, крім Самюеля та мене, нічого там не шукав. Стамбул – це Самюель і я, і лише нас це стосувалося». (с. 45)

«Він має на увазі будинок. Якийсь такий, в якому ми могли б жити та відкрити свій магазин. Ми саме в пошуках. Такий у нас план». (с. 55)

Зустріч із продавцем чаю, який починає водити хлопців по місту – це лише стереотип про туристичну Туреччину чи ще один доказ того, що Самюеля не сприймають як «свого»? (с. 60)

«... Ми просто двоє малих німецьких хлопців, а тут – Стамбул! А Стамбул просто переповнений підступними засланцями.

– Що це за срані байки, які ти тут виціджуєш?

– Просто так є, так в кожному великому місті є, завжди хтось намагається обізнати провінційного бовдура». (с. 103)

«Самюель, розслаблений, неспішний Самюель зник, залишивши позаду перехід, попрямував своїми величезними кроками вперед». (с. 108)

«Спочатку він з таким запалом говорив про себе як про турка, а тоді все одно постійно був упізнаваним німцем. ... Це його найбільше щастя – бути визнаним за турка іншим турком». (с. 113)

«Самюель та я провели цілий день у Стамбулі, як, зрештою, і всі попередні дні. ... Ми спланували добудувати веранду, вирішили вирощувати персик арію, зробити огорожу та вкрати десь садових гномів» (с. 206)